

TLAČOVÁ SPRÁVA

Slovensku chýba legislatíva pre kompostovanie. Inšpiráciou nám môže byť rakúsky systém

Správy o zmene klímy či živelných katastrofách sa stávajú pravidelnou súčasťou našich životov. Prudké dažde, záplavy, vietor alebo veľké suchá zhoršujú životné podmienky nielen ľuďom, ale aj živočíchom, rastlinám a v konečnom dôsledku ovplyvňujú aj pôdny ekosystém. A práve kvalita pôdy zásadne ovplyvňuje náš život, zdravie a aj to, ako sa príroda vysporiada s klimatickou zmenou.

Skutočnosť je taká, že až **33 percent svetovej pôdy trpí degradáciou** formou erózie, vyčerpaním živín alebo znečistením. Pôda sa formuje tisícky rokov, no zničiť ju môžeme ľudskou činnosťou za veľmi krátke obdobie. Hlavnými príčinami zníženej kvality pôdy sú **nesprávne postupy pri jej obhospodarovaní, urbanizácia a zmeny klímy**. „*Nesprávne postupy pri jej obhospodarovaní majú za následok degradáciu, eróziu a následné zníženie výnosov poľnohospodárskej produkcie. To je známy fakt. Menej známa je skutočnosť, že pôda nás nielen živí, ale je významným zásobníkom uhlíka. Je schopná ho absorbovať viac, ako ho dokáže spolu absorbovať atmosféra a suchozemská vegetácia,*“ vysvetľuje Martina Gaislová z portálu menejodpadu.sk.

Kedy začne rásť dopyt po komposte aj na Slovensku?

Doplniť chýbajúcu organickú hmotu v pôde a zlepšiť jej vlastnosti je možné **prostredníctvom kompostu**, ktorý je vyrobený správnou technológiou. Pridanou hodnotou je využívanie biologicky rozložiteľného odpadu ako zdroja týchto živín a zabezpečenie prirodzenej cirkulácie živín v prírode. Zdrojom pre výrobu kompostu môže byť pritom nielen biologicky rozložiteľný odpad z poľnohospodárstva, zelený odpad z verejných priestranstiev samospráv, či zo záhrad rodinných domov, ale aj kuchynský odpad. Ten sa povinne na Slovensku zbiera už viac ako rok. Dve najväčšie slovenské mestá, Bratislava a Košice, ho začnú zbierať od budúceho roku. Obe samosprávy už pritom spustili pilotné projekty, aby nastavili čo najúčinnjší systém.

Slovensko má poľnohospodársku tradíciu. Intenzívne poľnohospodárstvo a zanedbaná starostlivosť o správnu výživu pôdy spôsobili, že **aj naše pôdne ekosystémy sú oslabené**. Inšpiráciou, ako sa starať o pôdu, nám môže byť systém, ktorý už viac ako tridsať rokov funguje v Rakúsku. „*Kompostovanie a využívanie kompostu je pre rakúske poľnohospodárstvo už niekoľko generácií samozrejmosťou,*“ hovorí Bernhard Gamerith, ktorý je technickým riaditeľom spoločnosti Compost Systems. Tá je lídrom v oblasti výskumu a výroby kompostu, vývoja a implementovania kompostovacích technológií a zariadení po celom svete.

Podľa Gameritha je **hlavný rozdiel medzi slovenským a rakúskym prístupom k priemyselnému kompostovaniu** práve v tom, že u nás sa stále chápe len ako lacný spôsob na likvidovanie biologicky rozložiteľných odpadov. V Rakúsku sa výroba kompostu, po ktorom je veľký dopyt v poľnohospodárstve, stala skutočným priemyselným odvetvím.

Slovensko je v oblasti priemyselného kompostovania a využívania kompostu ako primárneho hnojiva v poľnohospodárstve len na začiatku cesty. Na jednej strane sa záujem o túto tému zvýšil po zavedení povinného triedeného zberu kuchynského odpadu z domácností, no na druhej strane chýbajú zariadenia na jeho spracovanie. Tie sú po krajine nerovnomerne rozložené a ak by sa triedilo na úrovni potenciálu, ani by nepostačovali. Navyše dopyt zo strany poľnohospodárov je stále nízky. Prečo je to tak, je otázkou na dlhšiu polemiku. „Aby sa Slovensko začalo približovať k rakúskemu štandardu, je potrebná kombinácia nástrojov vzdelávania, motivácie a kontroly. Je potrebné stanoviť a zaviesť minimálne požiadavky na výrobný proces kompostu. Zároveň by mali byť z odvetvia vylúčení producenti nekvalitného kompostu,“ uvádza Gamerith.

Dôležitá je jasná legislatíva a štandardy pre výrobný proces

Okrem stanovenia štandardov na spôsob výroby a certifikácie kompostu je nevyhnuté disponovať aj vhodnou technológiou, pomocou ktorej sa bude kompost vyrábať. Menšie samosprávy môžu využiť **obecnú kompostáreň**, ktorá má kapacitu do sto ton, väčšie mestá zas môžu vybudovať **priemyselnú kompostáreň**, ktorá dokáže spracovať aj kuchynský odpad.

Podľa rakúskeho technologa existujú **kritériá**, ktoré by mala spĺňať každá kompostáreň. Kompost z nej potom vyhovuje základným kritériám na kvalitu produktu a výrobného procesu. „Ide o požiadavky na testovanie a dokumentáciu a podľa minimálnych požiadaviek na zaobchádzanie. Pre všetky veľkosti kompostární je dôležité porozumieť biologickému procesu kompostovania - **neexistujú žiadne zázraky, existujú len základné biologické pravidlá**. Preto je dôležité prevádzkovateľa vzdelávať, aby procesu porozumel a dokázal ho efektívne riadiť. Je potrebné pochopiť, že kompostovanie nie je proces „čakania“, že niečo „mení farbu“, ale je to veľmi komplexný mikrobiologický proces, ktorý si vyžaduje pozornosť a starostlivosť.“

Rakúsko má už dlhodobo úspešne zavedené kompostovanie v priemyselných kompostárňach. Dôvodom je správne nastavenie regulácií a legislatívy. Podľa regulačného nástroja Kompostverordnung 2002 **má kompost legálne postavenie výrobku a stráca status odpadu**. Kompost je považovaný za produkt, má svoje odvetvie, v ktorom s ním môžu firmy voľne obchodovať. „Rakúsko má na rozdiel od Slovenska aj stanovené podmienky na výrobu kompostu, ktoré predstavujú jednoduché parametre pre výrobu kompostu a povolené vstupné suroviny,“ vysvetľuje Martina Gaislová. Rakúski spracovatelia bioodpadu a výrobcovia kompostu majú definované aj požiadavky na výrobný proces - prekopávanie, prevzdušňovanie, dĺžku kompostovacieho procesu a ďalšie. Okrem týchto dokumentov vykonáva Rakúska asociácia kompostu **pravidelné audity**, počas ktorých kontroluje výrobný proces a kvalitu kompostov.

Kompost ako nástroj proti klimatickým zmenám

Výroba kompostu má veľký potenciál so zmierňovaním a odstraňovaním negatívnych dôsledkov vznikajúcich degradáciou pôdy alebo klimatickými zmenami. „Strata uhlíka v pôde zabíja elementárne základy tohto živého organizmu. Uhlík je potravou pre našu mikrobiálnu faunu a zároveň je základným stavebným prvkom stabilizovanej pôdy,“ vysvetľuje Gamerith.

Kompost pritom podľa Gameritha môže pomôcť aj v boji proti klimatickým zmenám. Pripomína, že „spolu s prospešnými poľnohospodárskymi metódami, ako sú krycie plodiny,

bezorebné alebo permakultúrne poľnohospodárstvo, môže kompost pomôcť pri sekvestracii značného množstva uhlíka a pri stabilizácii regionálnych mikroklimatických podmienok tým, že sa do pôdy ukladá veľké množstvo vody.“ Navyše jeho zhodnotením sa **znižuje množstvo emisií metánu**, ktorých producentom je anaeróbny rozklad bioodpadu na skládkach. Kompost by mal preto mať v otázke riešenia klimatických zmien dôležité postavenie.

Kontakt

Tomáš Halán

pr@menejodpadu.sk

mobil: 0911 396 462